

stillere kunne tale paa den kjøbenhavnste Arbeiders Vegne — jeg skal gaa ud derfra — tror jeg ikke paa nogen Maade, det kan siges, at der i denne Sag endnu er talt paa den langt talrigere Landarbejderklasses Vegne. Det er der ikke. Min Stilling til denne Bestemmelse maa være noget afhængig af, hvorledes Stillingen viser sig at være, naar dette Spørgsmaal bliver diskuteret yderligere, end det allerede er. Skulde Arbeiderne selv ønske disse Fridage og navnlig mene, at de have Raad dertil, skal jeg ikke have noget imod at gaa med dertil. Forøvrigt maa jeg gjøre de Herrer opmærksom paa, at der er flere Vanskeligheder i denne Sag. Thi det er jo nemlig ikke alene de Vælgeres Stilling, som ikke bryde sig det allermindste om vedkommende Valg, det gjælder. Til dem kan man sige: Det er en af eders helligste Menneſterettigheder og Borgerpligter, I skulle opfylde, og det er mere værd end Brød — jeg lader dem sige det, som mene, at det bør siges; i alt Fald, der kan gjøres en Betragtning gjældende i saa Henseende — men man forbyder ogsaa alle andre Menneſter og deriblandt den langt større Del af Arbeiderstanden, som ikke har nogen politisk Valgret, at erhverve deres Brød paa denne Dag. Derfor siger jeg, at denne Sag er ikke uden Vanskelighed og maa vække Betænkeligheder, selv om man fra et politisk Synspunkt kan synes, det er nok saa berettiget. For ikke at misforstaaes, vil jeg hertil sige, at jeg deler ganske Opfattelse med den ærede Forslagsstiller i det Stykke, at ethvert politisk Tryk bør man saa vidt muligt søge at modarbejde fra Lovgivningsmagtens Side, og at man bør søge at skabe saadanne Betingelser, at det Tryk kan undgaaes. Det kan ikke nægtes, at naar vi ikke have en saadan Bestemmelse, vil man kunne tænke sig Muligheden af det Tilfælde, at en Arbeidsgiver forlanger, at der skal arbeides paa en Valgdag, han kan angive de mest fyldestgjørende økonomiske Grunde derfor, og det kan bevirke, at Arbeiderne ikke kunne komme til Valg, og det kan føre til Afstedigelse, Opstiggelse o. s. v.; det vil jeg ikke nægte, hvis Sligt kan undgaaes, bør det undgaaes. Jeg vil slet ikke nægte, at det med stor Lethed kan tænkes, at 4—5 Arbeidere paa en Bygning, som ville arbejde, medens alle de Andre foretrække først at gaa til Valg og derefter tilbringe Dagen med Lystighed, kunne blive Gjenstand for en høist uhyggelig og meget forfæstelig Forsølgelse fra deres Medarbejderes Side. Jeg kunde tænke mig, at de andre Arbeidere næste Dag vilde gaa til Arbejdsherren og sige: De 5 Mænd, som ikke vilde gaa med til Valg, maa Du affstede, ellers ville vi

ikke arbejde sammen med dem. Slige Tryk ere lige hæslige, fra hvilken Side de end komme. Kan man derfor skabe en sig Idealet nærmende Tilstand, hvor man kan undgaa Sligt, skal det være mig ganske særdeles kjært at være med.

Efter disse Bemærkninger, hvis Diemed har været i sin Almindelighed, at give Sagen sin Tilslutning, men paa den anden Side at fremhæve de store Vanskeligheder og vidtløftige Foranstaltninger, som det vil give Anledning til, hvis man tænker sig, at dette Lovforslag skulde gennemføres, skulde jeg tillade mig at henstille, om det ikke paa Grund af den høitærede Ministers Udtalelser, hvor velvillige de end vare, kunde blive rigtigt at tage under Overveelse, om man ikke, dersom det nu viser sig at være saa vanskeligt, som jeg antager, kunde komme dertil, at vi allerede i denne Samling fik den Bestemmelse, som staar i § 2, gennemført. Jeg tror, at den maa siges at være saaledes diskuteret, at den er moden til Afgjørelse. Og selv om vi ikke kunne videre, vil det efter min Mening være en Begyndelse af saa stor Betydning, at det vilde gjøre de ærede Forslagsstillere Være at have bragt dette Spørgsmaal til et Resultat. Overfor dette vil jeg forøvrigt sige til, hvad der er sagt fra anden Side, at det Allervæsentligste for mig i denne Sag er Spørgsmaalet om Lærlingenes Stilling. Dette vedrører jo nærmest en Lærlingelov, hvor det ogsaa er paa Bane, men det erkjender jeg, at her finder i denne Henseende et Misbrug Sted, som er af langt større Betydning end det, et æret Medlem omtalte med Henſyn til, at den mindre heldig stillede Handlende selv maatte blive hjemme, nemlig det, at de Unge, som sættes i Lære, skulle tvinges til, medens alle Andre ere ude og nyde deres Frihed, at blive alene tilbage og underkastes de uhyre Lidelser, som det er at staa alene i en Butik paa en saadan Tid. Det er i høi Grad inhumant, saa upædagogisk og saa urimeligt, at jeg mener, at Spørgsmaalet for saa vidt er ligefrem paatrængende, hvad jeg egentlig ikke mener, det er for de øvrige Bestemmelſers Vedkommende. Jeg skal nu anbefale Sagen til velvillig Behandling fra alle Sider.

Ordføreren for Forslagsstillerne

(B. Holm): Det har været mig glædeligt at høre de forskjellige Udtalelser, der ere fremkomne om Lovforslaget. Jeg tør vel udtrykke mig saaledes, at jeg siger, at det har mødt Velvilje hos alle de Talere, som have havt Ordet. De Indvendinger, som ere fremkomne fra forskjellige Sider imod